

วันดินโลก 5 ธันวาคม

จุดเริ่มต้นของ “วันดินโลก 5 ธันวาคม”

แนวความคิดการจัดตั้งวันดินโลก เริ่มขึ้นเมื่อปี 2545 ในวาระที่สหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ หรือ IUSS (International Union of Soil Science) ร่วมกับกรมพัฒนาที่ดินเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมดินโลก ครั้งที่ 17 (17th World Congress of Soil Science) ที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งในครั้งนั้น กรมพัฒนาที่ดินได้นำพระราชกรณียกิจของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในเรื่องการพัฒนาที่ดินมาจัดแสดง ทำให้ IUSS ประจักษ์ในพระปรีชาสามารถและซาบซึ้ง ในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้ทรงศึกษาค้นคว้าวิธีการจัดการดินและแก้ไขปัญหาทรัพยากรดินเพื่อให้เกษตรกรอยู่ดีกินดี จึงมีแนวความคิดจะเสนอให้ วันที่ 5 ธันวาคมของทุกปี ซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพ เป็นวันดินโลก เพื่อให้เป็นสัญลักษณ์ของการแสดงออกถึงความตระหนักในบทบาทอันสำคัญยิ่งของทรัพยากรดินที่มีต่อสิ่งมีชีวิต และร่วมกันดูแลรักษาเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

ต่อมาเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2555 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระบรมราชโองาสให้ผู้บริหารสหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน และผู้แทนสมาคมดินและปุ๋ยแห่งประเทศไทยเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลนักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อมนุษยธรรม (The Humanitarian Soil Scientist) เป็นพระองค์แรกของโลก เพื่อสดุดีพระเกียรติคุณให้เป็นที่ประจักษ์ถึงวิสัยทัศน์และพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน และในโอกาสเดียวกัน ผู้บริหารสหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติได้ขอพระราชทานให้วันที่ 5 ธันวาคมของทุกปีเป็นวันดินโลก ซึ่งสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศประจำกรุงโรม กรมพัฒนาที่ดิน และสมาคมดินและปุ๋ยแห่งประเทศไทย ร่วมกันผลักดันเรื่องวันดินโลกในเวทีระดับนานาชาติจนสามารถเสนอเข้าสู่ที่ประชุมองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) และองค์การสหประชาชาติได้ในที่สุด และเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2556 ณ ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญที่ 68 ได้มีมติรับรองสองวาระสำคัญที่ไทยเป็นผู้เสนอ ได้แก่

1. วันที่ 5 ธันวาคมของทุกปีเป็นวันดินโลก (World Soil Day) และ

2. ปี 2558 เป็นปีดินสากล (International Year of Soils 2015)

ซึ่งมีผลให้วันดินโลกได้รับการบรรจุในปฏิทินปฏิบัติงานขององค์การสหประชาชาติอย่างเป็นทางการ โดยตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมา ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติต่างก็พร้อมกันจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรดินในวันดินโลก 5 ธันวาคม

2545

- กรมพัฒนาที่ดินจัดนิทรรศการแสดงผลพระราชดำริด้านดินในการประชุม World Congress of Soil Science ที่กรุงเทพฯ
- IUSS ประกาศในพระปริชาสามารถ มีแนวคิดเสนอวันที่ 5 ธันวาคม เป็นวันดินโลก

2555

- กรมพัฒนาที่ดิน สมาคมดินและปุ๋ยแห่งประเทศไทย และ IUSS เข้าเฝ้าฯ เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญรางวัล “นักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อนมนุษย์ธรรม”
- ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้วันที่ 5 ธันวาคม เป็นวันดินโลก
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ เป็นองค์ประธานในงานเฉลิมพระเกียรติ **“นักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อนมนุษย์ธรรม”** ที่สยามพารากอน

2556

- กรมพัฒนาที่ดิน ร่วมกับสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำกรุงโรม เสนอวาระ: **“วันดินโลก”** สู่ที่ประชุม FAO

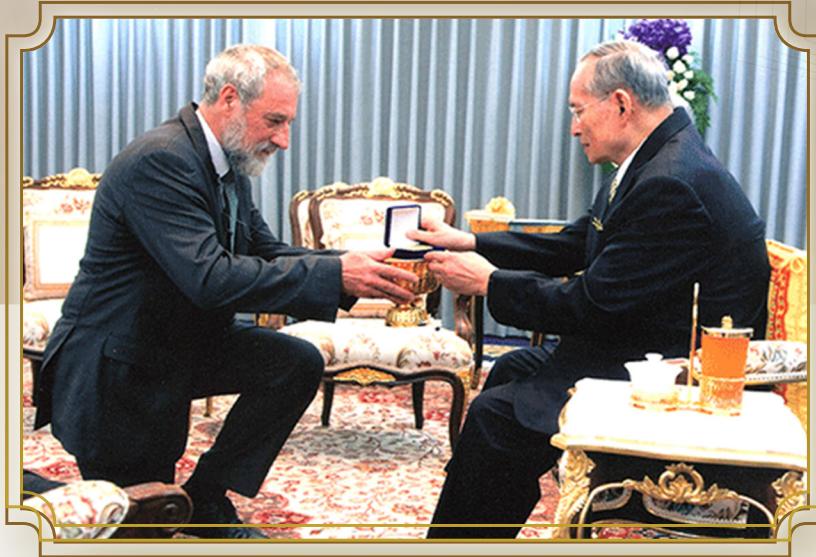
20 ธันวาคม 2556

- UN ประกาศรับรองวันที่ 5 ธันวาคม ของทุกปีเป็น **“วันดินโลก”**

2557

- เฉลิมฉลองวันดินโลกอย่างเป็นทางการครั้งแรก
- พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จฯ แทนพระองค์ วัฒนชัยพระราชดำริสพระราชทาน เนื่องในการเฉลิมฉลองวันดินโลกอย่างเป็นทางการครั้งแรก ณ สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา

นับตั้งแต่มีการประกาศรับรองวันดินโลก 5 ธันวาคม เมื่อปี 2557 เป็นต้นมา เอฟ เอ โอ โดยกลุ่มสมัชชาความร่วมมือทรัพยากรดินโลก หรือ Global Soil Partnership: GSP ได้จัดกิจกรรมวันดินโลกเป็นประจำทุกปี เพื่อให้เป็นวาระในการสื่อความสำคัญของทรัพยากรดินให้เป็นที่รับทราบในวงกว้าง ด้วยเล็งเห็นว่า ทรัพยากรดินมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ใช้ดินเป็นแหล่งอาหาร เป็นที่ตั้งของบ้านเรือน ร้านค้า โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งน้ำ เป็นวัตถุดิบสำหรับสิ่งก่อสร้างและสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ฯลฯ เมื่อดินถูกใช้ประโยชน์โดยปราศจากการดูแลรักษาอย่างเหมาะสมแล้ว จะเกิดความเสื่อมโทรม ไม่สามารถฟื้นฟูให้กลับมาสนองประโยชน์ให้แก่มนุษย์ได้ในระยะเวลาอันสั้น การจัดงานวันดินโลกจึงมีเป้าหมายในการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรดินและการรักษาระบบนิเวศให้อุดมสมบูรณ์ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษยชาติ มุ่งเน้นความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับดินและการจัดการดิน เพื่อเพิ่มพื้นที่เพาะปลูก สร้างแหล่งผลิตอาหาร อันจะนำไปสู่ความมั่นคงและความปลอดภัยด้านอาหาร ซึ่งเป็นเป้าหมายของการขจัดความอดอยากหิวโหย (Zero hunger) และการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

ทั้งนี้ ในแต่ละปีวันดินโลกจะจัดขึ้นภายใต้หัวข้อที่แตกต่างกัน ซึ่งกำหนดมาจากประเด็นสำคัญของทรัพยากรดินที่ต้องได้รับการจัดการและภัยคุกคามทรัพยากรดิน หรือประเด็นสำคัญที่ต้องการผลักดันให้เกิดข้อสรุปหรือผลกระทบเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของโลก กิจกรรมมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งการรณรงค์สร้างความเข้าใจ การเผยแพร่ข้อมูลดินตามหลักวิชาการ การพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ เพื่อร่วมกันหาแนวทางการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม การป้องกัน แก้ไขปัญหา และการอนุรักษ์ทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน

วันดินโลกปี 2565 “ดินกับอาหาร”

“ทรัพยากรดิน” เป็นรากฐานสำคัญในการผลิตอาหารของมนุษย์ ประมาณ 95% ของอาหารในโลกผลิตจากดิน เนื่องจากดินเป็นที่กักเก็บน้ำ แร่ธาตุอาหารต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของพืช ถ้าดินมีคุณภาพดี ย่อมผลิตพืชผลได้ดี ช่วยหล่อเลี้ยงและบำรุงสุขภาพของคน สัตว์ เชื่อมโยงกับทั้งคุณภาพและปริมาณอาหารของโลก ดังนั้นการอนุรักษ์ ปรับปรุงบำรุงดิน เป็นการเพิ่มปริมาณการผลิตอาหารและเพิ่มปริมาณสารอาหารที่เป็นประโยชน์ จึงเป็นรากฐานของสุขภาพ ความอยู่ดีกินดี และความมั่นคงทางด้านอาหารของมนุษย์

ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินที่ส่งผลกระทบต่ออาหาร

มีเพียง 38% ของพื้นที่ดินทั่วโลกที่เป็นพื้นที่การเกษตร ในขณะที่การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรโลก ทำให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพิ่มขึ้นเพื่อผลิตอาหารให้เพียงพอ มีการทำการเกษตรในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม โดยขาดการจัดการที่ดี รวมทั้งการใช้สารเคมีที่เกินความจำเป็นเพื่อเร่งการเพิ่มผลผลิต ส่งผลให้ทรัพยากรดินเกิดความเสื่อมโทรม ความสามารถในการผลิตของดินลดลง ส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตร และความเป็นอยู่ของมนุษย์ นำไปสู่ปัญหาความมั่นคงทางอาหาร เมือง สังคม และสิ่งแวดล้อม

ปัญหาด้านทรัพยากรดิน จึงนับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ในรายงานสถานะทรัพยากรดินของโลก (Status of the World's Soil Resources: SWSR) ประมาณ 33% ของดินทั่วโลกมีความเสื่อมโทรมในระดับปานกลางและสูง ซึ่งเกิดจากทั้งสาเหตุทางธรรมชาติ ได้แก่ สมบัติของดิน

ภัยธรรมชาติ และเกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การใช้ประโยชน์ที่ดินไม่เหมาะสม การขาดการจัดการดินที่ดี เช่น การปลูกพืชติดต่อกันเป็นเวลานานโดยไม่บำรุงดิน การเผาเตรียมพื้นที่สำหรับปลูกพืช ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน เป็นต้น สาเหตุเหล่านี้มีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงสมบัติของดินทั้งทางด้านกายภาพ เคมี และชีวภาพทั้งสิ้น นอกจากนี้การสูญเสียดินจากพื้นที่เพาะปลูก มีมูลค่าการสูญเสียการผลิตทางการเกษตรประมาณ 400 พันล้านเหรียญสหรัฐต่อปี การสูญเสียนี้ลดความสามารถของดินในการกักเก็บและหมุนเวียนคาร์บอน ธาตุอาหาร และน้ำ ดินที่ขาดธาตุอาหาร จึงไม่สามารถผลิตอาหารที่มีคุณภาพที่จำเป็นสำหรับเสริมสร้างสุขภาพที่ดีของมนุษย์ได้ ทำให้ประชากรมากกว่า 2 พันล้านคน ต้องทนทุกข์ทรมานจากการขาดสารอาหาร

ดังนั้น องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) จึงรณรงค์ให้ทั่วโลกตระหนักถึงปัญหาการสูญเสียธาตุอาหารในดิน ซึ่งเป็นกระบวนการหลักของดินเสื่อมโทรม และเป็นภัยที่คุกคามต่อความมั่นคงและความยั่งยืนทางด้านอาหารในระดับโลก เนื่องจากดินเป็นต้นกำเนิดของอาหาร จึงได้กำหนดหัวข้อหลักการจัดงานวันดินโลก ปี 2565 ในหัวข้อ “Soils: where food begins” “อาหารก่อกำเนิด เกิดจากดิน” เน้นความสำคัญของการสร้างสุขภาพดินที่ดี ซึ่งจะส่งผลถึงความมั่นคงและปลอดภัยทางอาหารและสิ่งแวดล้อมที่ดี ตามแนวคิด One Health ซึ่งหมายถึง การพัฒนาสุขภาพคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกัน ให้มีสุขภาพที่ดีแบบองค์รวม ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน ตามกรอบเป้าหมาย Four better ของ FAO ซึ่งประกอบด้วย Better Production (การผลิตที่ดีขึ้น) Better Nutrition (โภชนาการที่ดีขึ้น) Better Environment (สิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น) Better Life (ชีวิตที่ดีขึ้น)

ที่มา: สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน
กองแผนงาน

ชุดองค์ความรู้วิชาการวันดินโลก 2565 เรื่อง “อาหาร ก่อกำเนิด เกิดจากดิน”
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์